

25.12.2024 32. helluntain jälkeisen viikon keskiviikko, Herramme Jeesuksen Kristuksen syntymä

Juhlana luetaan jumalanpalveluksissa vain juhlan tekstit. Käsittelen tässä kuitenkin myös vuoroluvun mukaiset tekstit.

Vuoroluvun mukainen epistola

”Eihän samasta lähteensilmästä pulppua makeaa ja karvasta vettä. Ei viikunapuussa kasva oliiveja eikä viiniköynnöksessä viikunoita, vai mitä veljeni? Samoin ei suolaisesta lähteestä juokse makeaa vettä. Kuka teistä on viisas ja ymmärtäväinen? Esittäköön hän osoitukseksi hyvästä vaelluksesta tekonsa, sävyisästi, niin kuin viisas tekee. Mutta jos teidän sydäntänne hallitsee katkera kateus ja riidanhalu, älkää vastoin totuutta kerskuko kuvitellulla viisaudellanne. Sellainen ei ole ylhäältä tulevaa viisautta, vaan maallista, ihmisistä tulevaa, pahojen henkien viisautta. Sillä siellä, missä kateus ja riidanhalu vallitsevat, on myös hillittömyyttä ja kaikenlaista paha. Mutta ylhäältä tuleva viisaus on puhdasta ja pyhää, ja niin se myös rakentaa rauhaa, se on lempeää ja sopuisaa, täynnä armahtavaisuutta ja hyviä hedelmiä, se on tasapuolista ja teeskentelemätöntä. Vanhurskauden siemen kylvetään rauhan tekoina, ja se tuottaa hedelmän niille, jotka rauhaa rakentavat. Mistä teidän keskinäiset kiistanne ja taistelunne syntyvät? Mistäpä muusta kuin haluistanne, jotka käyvät taistelua teidän ruumiissanne. Te himoitsette, mutta jätte vaille, kiihkön ja kateuden vallassa te vaikka riistätte hengen toisiltanne, mutta ette silti saavuta päämääräänne. Te taistelette ja iskette yhteen, mutta jätte vaille, koska ette pyydä. Ja vaikka pyydätte, te ette saa, koska pyydätte väärässä tarkoituksessa, kuluttaaksenne kaiken mielihaluissanne. Te uskottomat! Ettekö tiedä, että rakkaus maailmaan on vihaa Jumalaa kohtaan? Joka tahtoo olla maailman ystävä, asettuu Jumalan viholliseksi. Vai luuletteko, että Raamattu syyttää sanoo: ”Mustasukkaisen kiihkeästi hän halajaa henkeä, jonka on meihin pannut”? Mutta vielä suurempi on se armo, jonka hän antaa. Siksi Raamattu sanoo: - Jumala on ylpeitä vastaan, mutta nöyrille hän antaa armon.” (Jaak. 3: 11 – 4: 6)

Lähteillä on elämän kannalta suuri merkitys Palestiinassa, varsinkin kuivana aikana. Apokryfinen neljäs Esran kirja (4. Esra 5: 9) pitää lopun merkkinä sitä, jos lähteestä tulee makeaa ja karvasta vettä. Viikunat, oliivit ja viiniköynnökset ovat tyypillisiä tuon alueen kasvistossa.

Seuraavaksi Jaakob siirtyy viisauteen. Kyse voi olla myös opettajasta, sillä todellinen opettaja on viisas. Viisaus määritellään seuraavissa jakeissa hyvin selvästi. Viisaus tule ilmi ihmisen toiminnassa. Samaa aihetta Paavali käsittelee ensimmäisen Korinttolaiskirjeen luvuissa 1 – 4. Viisaus on

osoitettava ”sävyisästi”, siis lempeydellä ja nöyrästi. Ihminen ei saa ”vastoin totuutta kerskua kuvitellulla viisaudella.” Totuus tarkoittaa käyttäytymistä, joka toteuttaa kristillistä ilmoitusta. Todellinen viisaus tulee ylhäältä (Sananl. 2: 6; 8: 22 – 31; Viis. 7: 25; 9: 4, 9 – 10; Siir. 1: 1 – 4, 24).

Todellisen viisauden vastakohtana on maallinen viisaus, joka tulee ihmisiltä ja pahoilta hengiltä. Apostoli Paavali kuvaa tätä maallista viisautta (1. Kor. 1: 20; 2: 8, 14). Hänen mukaansa Jumala on tehnyt maailman viisauden hulluudeksi. Todellista viisautta maailman valtiat eivät tunne, sen voi tajuta vain, jos sitä tutkii Hengen avulla.

Jaakob luettelee maallisen viisauden seurauksena olevan kateus, riidanhalu, hillittömyys ja kaikenlainen pahuus. Vastaavasti apostoli Paavali luettelee riitaisuuden, suvaitsemattomuuden, kiukun, juonittelun, panettelun, juoruilun, pöyhkeyden ja kurittomuuden (2. Kor. 12: 20). Jaakob toteaa ylhäältä tulevan viisauden tuovan rauhan, lempeyden, sopuisuuden, armahtavaisuuden, tasapuolisuuden ja teeskentelemättömyyden. ”Rauhan teot” löytyvät myös autuuden lauseista (Matt. 5: 9).

Seuraavaksi Jaakob käsittelee kiistojen syntyä. Hänen mukaansa ne syntyvät ihmisten haluista ja himoista. Himo voi johtaa jopa murhaan. Ihmisen pitäisi oppia pyytämään, niin kuin Jeesus opetti (Matt. 7: 7 – 11), mutta pyytämään oikeassa tarkoituksessa. Oikea tarkoitus ei ole tämänpäiväisessä tekstissä, vaan siitä luetaan huomisen päivän vuoroluvun mukaisessa epistolassa (Jaak. 4: 7 – 10).

”Te uskottomat” on suomennettu aikaisemmin ”Te aviorikkojat” tai ”Te huorintekijät”. Tämä kielenkäyttö on peräisin Vanhasta testamentista, jossa profeetat esittivät uskottomuuden Jumalaa kohtaan aviorikoksena (Jer. 3: 9; Hes. 16; Hoos. 3: 1). ”Maailman ystävä asettuu Jumalan viholliseksi.” Ihmisen ja Jumalan välinen suhde on erilainen kuin ihmisten väliset suhteet. Maailmassa ihmisen vihastuessa toiseen todennäköisesti vihan kohde tuntee myös vihaa. Ihmisen valitessa maailman Jumala ei lopeta rakkauttaan maailman valinnutta kohtaan, mutta maailman valinnut eroaa itse Jumalasta.

”Raamattu sanoo” viittaa sellaiseen tekstiin, jota me emme löydä Vanhasta testamentista. Joko Jaakob viittaa johonkin meille tuntemattomaan apokryfiseen kirjoitukseen tai sellaiseen Vanhan testamentin kreikkannokseen, joka on kadonnut. Hengellä tarkoitetaan sitä henkeä, jonka ihminen sai luomishetkellä.

”Jumala on ylpeitä vastaan, mutta nöyrille hän antaa armon” on lainaus Sananlaskuista (Sananl. 3: 34).

Vuoroluvun mukainen evankeliumi

”Totisesti: jos joku sanoo tälle vuorelle: ”Nouse paikaltasi ja paiskaudu mereen!”, se myös tapahtuu, jos hän ei sydämessään epäile vaan uskoo, että niin käy kuin hän sanoo. Niinpä minä sanon teille: Mitä ikinä te rukouksessa pyydätte, uskokaan, että olette sen jo saaneet, ja se on teidän. Ja kun seisotte rukoilemassa, antakaa anteeksi kaikki mitä teillä on jotakuta vastaan. Silloin myös teidän Isänne, joka on taivaissa, antaa teille rikkomuksenne anteeksi. Jos te ette antaa anteeksi, ei teidän taivaallinen Isännekään anna anteeksi teidän rikkomuksianne.” (Mark. 11: 23 -26)

Sama teksti, eri tavoin sijoitettuna, on myös Matteuksella (Matt. 17: 20, 6: 14 – 15) ja Luukkaalla on osa toisenlaisessa muodossa (Luuk. 17: 6).

Rukoukseen liittyy usko. Jos meillä ei ole uskoa, niin silloin rukouksen toteutuminen on epätodennäköistä. Rukous on Jumalan kohtaamista. Se merkitsee oman sydämen avaamista Jumalalle ja kokemusta Jumalan pelastavasta toiminnasta: ”Jumalalta minä saan pelastukseni ja kunniani, Jumala on apuni, minun toivoni on Jumalassa (Ps. 61: 8, Septuagintan mukainen käännös). Vaikka tekstimme antaa esimerkin ”vuoren paiskautumisesta mereen”, niin mitä tahansa ei kannata rukoilla, varsinkin, jos meillä ei ole uskoa.

Vuori on myös käsitetty ihmisen ylpeydeksi. Ylpeys on asia, joka eroittaa ihmisen Jumalasta. Ilman Jumalaa ja uskoa Häneen ihmisen ylpeys ei katoa. Usko Jumalaan ja oikea toiminta saa aikaan sen, että ylpeyden vuori voi ”paiskautua mereen” eli poistua ihmisestä. Silloin ihminen voi olla Jumalan kanssa.

Rukouksen yhteydessä on muistettava antaa myös anteeksi niille, jotka ovat rikkoneet (toimineet) meitä vastaan. Tällöin myös taivaallinen Isä antaa meille anteeksi. Tämä tulee myös ilmi Herran rukouksessa, kun me lupaamme antaa anteeksi velallisillemme. Tekstimme viimeinen osa toteaa, että jos me emme anna anteeksi, niin Jumalakaan ei anna meille anteeksi. Tämä viimeinen osa puuttuu kaikkein vanhimmista käsikirjoituksista. Matteuksen evankeliumissa (Matt. 6: 15) se mainitaan.

Juhlan aamupalveluksen evankeliumi

Jeesuksen Kristuksen syntymä tapahtui näin. Maria, Jeesuksen äiti, oli kihlattu Joosefille. Ennen kuin heidän liittonsa oli vahvistettu, kävi ilmi, että Maria, Pyhän Hengen vaikutuksesta, oli raskaana. Joosef oli lakia kunnioittava mies mutta ei halunnut häpäistä kihlattuaan julkisesti. Hän aikoi purkaa avioliittosopimuksen kaikessa hiljaisuudessa. Kun Joosef ajatteli tätä, hänelle ilmestyi unessa Herran enkeli, joka sanoi: ”Joosef, Daavidin poika, älä pelkää ottaa Mariaa vaimoksesi. Se, mikä hänessä on siinnyt, on lähtöisin Pyhästä Hengestä. Hän synnyttää pojan, ja sinun tulee antaa pojalle nimeksi Jeesus, sillä hän pelastaa kansansa sen synneistä.” Tämä kaikki tapahtui, jotta kävisi toteen, mitä Herra on profeetan suulla ilmoittanut: - Katso, neitsyt tulee raskaaksi ja synnyttää pojan, ja hänelle annetaan nimeksi Immanuel – se merkitsee: Jumala on meidän kanssamme. Unesta herättyään Joosef teki niin kuin Herran enkeli oli käskenyt ja otti Marian vaimokseen. Hän ei kuitenkaan koskenut vaimoonsa ennen kuin tämä oli synnyttänyt pojan. Joosef antoi pojalle nimen Jeesus.” (Matt. 1: 18 – 25)

Matteus kertoo tässä Jeesuksen syntymäkertomuksen. Marian ikää tässä yhteydessä ei tiedetä varmuudella. Tyttö katsottiin kypsäksi avioliittoon kahdentoista ja puolen (12½) vuoden ikäisenä, mutta asiasta oli poikkeuksia. Joka tapauksessa Maria on hyvin nuori. Teksti esittää, että ”Maria oli Pyhän Hengen vaikutuksesta raskaana”. Jumalan hengestä käytetään Vanhan testamentin loppupuolella nimitystä Pyhä Henki. Teksti itsessään ei edellytä Marian olleen neitsyt, mutta kirkon näkemyksen mukaan näin oli. Tämä ymmärretään tällaiseksi profeetta Jesajan ennustuksen mukaan: ”Katso, neitsyt tulee raskaaksi ja synnyttää pojan” (vrt. Jes. 7: 14). Tämä on merkki siitä, että nyt syntyvä lapsi on Jumalan Poika. Luomisen yhteydessä Jumalan henki liikkui vetten päällä (1. Moos. 1: 2), nyt Pyhä Henki on jälleen luomassa uutta.

Joosefin osattomuus lapsen syntymään tulee ilmi hänen aikeestaan ”purkaa avioliittosopimus kaikessa hiljaisuudessa”. ”Lakia kunnioittavana” hän aikoi hylätä kihlattunsa. Tämän hän aikoi tehdä salassa. Julkinen kihlauksen purkaminen olisi johtanut Marian kivittämiseen kuoliaaksi. Joosefin aikeen esti Herran enkeli, joka ”ilmestyi yöllä unessa” kertoen Joosefille, että Marian lapsi ”on lähtöisin Pyhästä Hengestä”. Enkeli ilmoittaa pojan nimeksi Jeesus, joka kertoo Hänen tehtävänsä ”pelastaa kansansa sen synneistä”. Synti oli eroa Jumalasta ja siitä juutalaisen käsityksen mukaan seurasi rangaistus. Tämä pelastusteko tapahtuisi Hänen kuolemansa kautta, mutta osa pelastavaa toimintaa oli Hänen julistuksensa Jumalan valtakunnasta.

Lainaus profeetta Jesajalta sisältää nimen ”Immanuel”. Sen merkitys kerrotaan heti: ”Jumala on meidän kanssamme”. Kyse on syvästä Kirkon opetuksesta. Kristus tuli ihmiseksi säilyen Jumalana.

Tämä on vastaus kuningas Salomonin kysymykseen hänen rakennuttuaan temppelin: ”Mutta asuisiko Jumala maan päällä? Taivasten taivaatkaan eivät ole sinulle kyllin avarat – miten sitten tämä temppeli, jonka olen rakentanut!” Kyllä, Jumala syntyi ihmiseksi, jotta ihminen voisi kasvaa Jumalan yhteyteen.

Tekstimme viimeinen jae ei kiellä eikä vahvista Marian neitsyyttä. Joosef otti Marian vaimokseen. Hän antoi pojalle nimen Jeesus. Antamalla Hänelle nimen Joosef yhteiskunnan edessä tunnustautui pojan isäksi. Hän antoi enkelin ilmoituksen perusteella pojalle nimen Jeesus. Tässä toteutuu profeetta Jesajan ennustus: Jumala tuli ihmiseksi.

Juhlan epistola

”Mutta kun aika oli täyttynyt, Jumala lähetti tänne Poikansa. Naisesta hän syntyi ja tuli lain alaiseksi lunastaakseen lain alaisina elävät vapaiksi, että me pääsisimme lapsen asemaan. Ja koska tekin olette Jumalan lapsia, hän on lähettänyt meidän kaikkien sydämiin Poikansa Hengen, joka huutaa: ”Abba! Isä!” Sinä et siis enää ole orja vaan lapsi. Ja jos kerran olet lapsi, olet myös perillinen, Jumalan tahdosta.” (Gal. 4: 4 – 7)

”Aika oli täyttynyt” tarkoittaa, että nyt on Jumalan pelastavan toiminnan aika. Varhaisen kirkon ajattelussa sana lähettää ymmärrettiin uskonnollisessa merkityksessä: joku lähetettiin Jumalan valtakunnan palvelukseen Jumalan arvovallalla. Lähetetyllä oli tietty tehtävä tehtävänään.

Poika tulee ihmiseksi voidakseen suorittaa tehtävänsä. Ilmaisui ”tulla ihmiseksi” perustuu Vanhaan testamenttiin (Job: 14: 1; 15: 14; 25: 4, myös Qumranin teksteissä). Naisesta syntyneenä Hän oli lain alainen. Jotta galatalaiset eivät ymmärtäisi asiaa väärin, niin Paavali ei mainitse tässä Jeesuksen ympärileikkausta.

Jumalan lapsena olemiseen kuuluu, että meillä on hänen Poikansa Henki. Samasta asiasta Paavali kirjoitti myös roomalaisille (Room. 8: 14 – 17). Tämän Hengen Jumala lähetti meidän sydämiimme. Muualla Henki nähdään ylösnousseen Kristuksen lahjana. Hengen lähettäminen nähdään Jumalan toimintana ja meidän ottamisena Hänen lapsikseen. Hengen avulla me huudamme Isä. Kreikkalainen maailma otti vastaan tekstin arameankielisessä muodossa ”Abba” ja lisäsi siihen kreikankielisen vastaavan sanan. Näin tekstimuoto sisältää suomenkielisessä käännöksessä kaksi kertaa sanan Isä, ensin arameaksi ja sitten suomeksi.

Kristitty on vapaa juutalaisen lain orjuudesta. Olemme perillisiä ”Jumalan tahdosta”. Joissakin käsikirjoituksissa voi lukea myös ”Kristuksen kautta” tai ”Jumalan perillinen Kristuksen kautta”.

Juhlan evankeliumi

”Kun Jeesus oli syntynyt Juudean Betlehemissä kuningas Herodeksen aikana, Jerusalemiin tuli idästä tietäjiä. He kysyivät: ”Missä se juutalaisten kuningas on, joka nyt on syntynyt? Me näimme hänen tähtensä nousevan taivaalle ja tulimme osoittamaan hänelle kunnioitustamme.” Kuullessaan tästä kuningas Herodes pelästyi, ja hänen kanssaan koko Jerusalem. Hän kutsui koolle kansan ylipapit ja lainopettajat ja tiedusteli heiltä, missä messiaan oli määrä syntyä. ”Juudean Betlehemissä”, he vastasivat, ”sillä näin on ilmoitettu profeetan kirjassa: - Sinä, Juudan Betlehem, et ole suinkaan vähäisin heimosi valtiaista, sillä sinusta lähtee hallitsija, joka on kaitseva kansaani Israelia.” Silloin Herodes kutsui salaa tietäjät luokseen ja otti heiltä juurta jaksain selville, milloin tähti oli tullut näkyviin. Sitten hän lähetti heidät Betlehemiin. ”Menkää sinne”, hän sanoi, ”ja ottakaa asiasta tarkka selko. Kun löydätte lapsen, niin ilmoittakaa minulle, jotta minäkin voisin tulla kumartamaan häntä.” Kuninkaan sanat kuultuaan tietäjät lähtivät matkaan, ja tähti, jonka he olivat nähneet nousevan taivaalle, kulki heidän edellään. Kun tähti tuli sen paikan yläpuolelle, missä lapsi oli, se pysähtyi siihen. Miehet näkivät tähden, ja heidät valtasi suuri ilo. He menivät taloon ja näkivät lapsen ja hänen äitinsä Marian. Silloin he maahan heittäytyen kumarsivat lasta, avasivat arkkunsa ja antoivat hänelle kalliita lahjoja: kultaa, suitsuketta ja mirhaa. Unessa Jumala varoitti tietäjiä palaamasta Herodeksen luo, ja niin he menivät toista tietä takaisin omaan maahansa. (Matt. 2: 1 – 12)

Jeesuksen syntymän Matteus yhdistää Rooman valtakunnan vasallikuninkaaseen Herodes Suureen. Hän toimi kuninkaana 37 – 4 e.Kr. Hän oli hyvin erikoinen persoona. Evankeliumeissa mainitut tapahtumat, joissa hän oli osallisena, eivät saa vahvistusta muista historiallisista lähteistä. Ne kuitenkin sopivat hänen persoonaansa ja voivat pitää paikkansa. Vaikka hän hallitsi juutalaisia, niin hän ei ollut juutalainen vaan idumealainen. Varhaisessa kirkossa nähtiin, että Herodeksen tulo merkitsi vallan siirtymistä pois Juudalta. Jeesuksen tulo ”kuninkaaksi” merkitsi vallan pysymistä Juudalla. Tästä tapahtumasta katsottiin ennustetun Mooseksen kirjoissa (1. Moos. 49: 10).

Jerusalemiin tuli idästä tietäjiä. Heidän lukumäärästään on esiintynyt erilaisia lukuja, nykyisin se on vakiintunut kolmeksi, nähtävästi heidän tuomiensa lahjojen lukumäärän perusteella. Heille on läntisessä perinteessä vakiintunut nimiksi Melkior, Baltasar ja Gaspar. Heidän oletetaan olleet tähtien tutkijoita. Myöhempi kristillinen traditio ymmärsi heidät kuninkaiksi, tähän käsitykseen vaikuttivat

Vanhan testamentin tekstit (Ps. 72: 10; Jesaja 49: 7). Kirkollinen perinne ymmärtää heidät pakanoiden edustajiksi. He tulivat idästä, joka voisi tarkoittaa Persiaa, itäistä Syyriaa, Arabiaa tai Armeniaa. Näillä alueilla viisaat miehet eli tietäjät toimivat poliittisina virkailijoina hoveissa. Yksi heidän tehtävistään oli pitää yllä suhteita vieraisiin maihin esimerkiksi viemällä lahjoja uudelle hallitsijalle. Tässä asetetaan mahdollisesti vastakkain roomalaisten valitsema kuningas Herodes ja Jumalan Israelille valitsema kuningas Jeesus.

”Juutalaisten kuningas” viittaa kuninkaalliseen messiaaseen. Tekstissä mainittu tähti viitanee Mooseksen kirjoihin (4. Moos. 22 – 24, erityisesti 24: 17): ”Tähti nousee Jaaakobin keskeltä, valtiaan sauva Israelista.” Juutalaisissa uskonnollisissa teksteissä tämä ennustus liitettiin messiaaseen. Historiallisesti kyse voisi olla supernovasta. Miten tähti johdatti tietäjiä on selitetty eri tavoin. Esimerkki voisi olla se, että se johdatti tietäjät Jerusalemiin ja sieltä enkeli olisi ohjannut heitä eteenpäin.

”Herodes pelästy, ja hänen kanssaan koko Jerusalem.” Herodes ei ollut suosittu juutalaisten keskuudessa. Hän pelkäsi valtansa menettämistä. ”Koko Jerusalem” tarkoittanee Herodekseen yhteydessä olevia ihmisiä, jotka voisivat menettää asemansa.

Herodeksen kutumat lainopettajat olivat Vanhan testamentin tekstien tuntijoita ja tulkitsijoita. Messias on hepreaa ja tarkoittaa voideltua, Kristusta. He vastasivat syntymän tapahtuvan Juudean Betlehemissä lainaten profeetta Miikaa (Miika 5: 1). Betlehem on suomeksi ”leivän talo”. Tekstissä asetetaan vastakkain suuri Jerusalem ja pieni Betlehem. Miikan tekstissä mainitaan ”Juudan sukukunnat” mutta Matteuksen tekstissä ”heimon valtiat”. Näin Matteus saa profeetta Miikan tekstin korostamaan messiasta. Lisäksi hän tekee lainaukseen lisäyksen: ”joka on kaitseva kansaani Israelia.” Tämä teksti on profeetta Samuelilta (2. Sam. 5: 2) tai Aikakirjoista (1. Aik. 11: 2) tai profeetta Hesekieliltä (Hes. 34: 23). Nämä sanat oli lausuttu Daavidista. Maininta, että Betlehemistä ”lähtee hallitsija” ilmaisee oikean asian. Jeesus ei vaikuttanut Betlehemissä vaan lähti sieltä. Profeetta Miikalta lainattu teksti jatkuu näin: ”Hänen juurensa ova muinaisuudessa, ikiaikojen takana” (Miik. 5: 1). Tämän ymmärretään tarkoittavan Jumalan Pojan lähtemistä Isästä ennen aikojen alkua. Profeetta Miikan mukaan tämän hallitsijan tehtävä on kaitsea Israelia ja kansa saa elää rauhassa (Miik. 5: 3).

Herodeksen sanat: ”minäkin voisin tulla kumartamaan häntä”, ovat tyypillistä poliittista kaksinaamaisuutta. Hänen aikeensa oli surmata mahdollinen poliittinen kilpailija. ”Ottakaa asiasta tarkka selko” merkitsi tietoa kyetä löytämään mahdollinen vastustaja helposti. Tämä on voinut liittyä

myös tarkan ajan hankkimiseen, sillä teksti ei paljasta tässä, kuinka paljon aikaa oli kulunut Jeesuksen syntymästä. On esitetty, että tietäjät olisivat saaneet tiedon etukäteen ja olisivat tulleet Jerusalemiin syntymän aikoihin. Toinen oletamus on, että tähti olisi ilmestynyt tietäjille Jeesuksen syntyessä. Silloin tietäjät olisivat tulleet myöhemmin, ehkä vasta kahden vuoden kuluttua. Tähän voisi viitata Herodeksen myöhemmin tekemä päätös, että ”kaksivuotiaat ja sitä nuoremmat pojat” oli surmattava (Luuk. 2: 16). Kummallakin ajoituksella on puolustajansa.

Tietäjät löysivät talon ja osoittivat kunnioitusta kumartamalla maahan. Tämä voidaan nähdä myös Jumalan palvelemisena. Tuotujen lahjojen luettelo on voinut saada vaikutteita Vanhan testamentin teksteistä (Jes. 60: 6, 11, 13; Ps. 72: 10 – 11). Myöhemmässä perinteessä kullan sanotaan viittaavan Kristuksen kuninkuuteen, suitsuke Hänen jumaluuteensa ja mirha Hänen rukoukseensa ja kärsimyksensä. Tällaiset lahjat olivat myös hyviä tuomisia maalliselle hallitsijalle.

Tietäjät Jumalan johdatuksesta eivät palanneet kuningas Herodeksen luo.